

Vyjádření pověřeného akademického pracovníka k rigorózní práci Ondřeje Perušiče „Výmarská republika jako ponaučení pro českou liberální demokracii“

K předložené práci mám specifický vztah hned z několikerého důvodu. Za prvé, jde o práci rigorózní, a takové příliš nevedu. Pokud se se nemýlím, je teprve čtvrtá. Za druhé, někteří autoři kvalifikačních prací, nad jejichž vznikem jsem dohlížel, posléze nabyli jistého věhlasu v oboru své působnosti, žádný z nich se však nemůže poměřovat s celebrityním statutem *Ondřeje Perušiče*, získaným nadto ve sféře, jež je mi vzdálená jako máloco; ostatně tématu práce také. Za třetí, nemyslím, že bych kdy provázal kvalifikační práci s takovou mírou pozornosti. Prezenční schůzky i on-line konzultace, maily, opakované čtení a komentování pracovních verzí částí práce i jejího celku. Kdyby to tak mělo být u každé práce, vznikl by přirozený práh činící zbytečnými rektorátní regulace.

Vyzněl-li předchozí bod jako stížnost, spěchám jej vysvětlit. Nejde totiž zdaleka o to, kolik času jsem práci věnoval já, ale kolik času jí věnoval autor, který ji přitom psát nemusel, protože se nepohybuje v prostředí, kde by malým doktorátem oslnil. Vyznačuje se však nepochybným hladem po vědě, který vyústil v potřebu poznané promyslet a formulovat, k čemuž se psaní textů nepochybně hodí. Byl na něm také přímo patrný smutek, když k té či oné dílčí otázce nemohl přečíst další knihy, jež by přitom přečetl tak rád. Bez ohledu na to však cituje přes šest desítek knih a článků v několika jazycích, nepočítaje v to internetové analýzy.

Ondřej Perušič mne v lednu 2022 oslovil s představou ambiciózního projektu spojujícího výmarské Německo, orbánovské Maďarsko a Českou republiku, v němž by se celostně propojily komponenty právní s historickými, politickými, ekonomickými, sociálními a mezinárodními. Mluvili jsme spolu několikrát substantivně o tématu, o liberální demokracii a pocitu její krize, o struktuře práce, o literatuře, o lecčems. Teprve po delší fázi konzultací a čtení se dal do psaní, v jehož průběhu zjistil, že se natolik ponořil do výmarských poměrů, že nezbude čas ani prostor pro Maďarsko, pročež se jeho původní záměr zúžil na „výmarská“ ponaučení pro Českou republiku. To však rozhodně práci neučinilo bezvýznamnou. V posledních letech se totiž často črtají analogie mezi koncem německé demokracie a současnými středoevropskými poměry, což přímo volá po bližším ohledání, do něž se přitom málokdo pouští.

Přínosem předložené práce je dobře srozumitelná analýza jednotlivých proměnných, z nichž jen některé jsou vnitrostátní, a z těch vnitrostátních jen některé spadají pod záběr ústavního práva a státovědy; každopádně jsou i takové. Patří sem problematika povaha německého federalismu, postavení říšského prezidenta, slabost politických stran i Říšského sněmu, a nakonec i postoj veřejnosti ke státu, republice a demokracii. Názorně se tu ukazuje kontextová podmíněnost (ne)úspěchu konkrétního ústavního designu, přičemž ten výmarský „přežil“ svůj konec jako odstrašující vzor pro německý Základní zákon, avšak současně jako vcelku pozitivní vzor pro francouzskou Pátou republiku.

Jistě to není tak, že by autor zjistil o výmarském Německu něco, co ještě nikdo jiný nezjistil. Jeho zájem se však nevztahuje výlučně k uzavřeným minulým dějům, promýšlí vztah k naší situaci, kterou v mnohém vymezuje jako odlišnou. Všimá si totiž mj. nových technologií, na něž hodlá svou pozornost zaměřit v dalších měsících a letech.

Vzhledem k tomu, jak práce vznikala, jak obšírně autor reagoval na mé připomínky úpravami textu i připojenými komentáři, nemám potřebu k ní něco dalšího poznamenávat.

Necítím žádnou nespokojenost. Naopak mohu svědčit o nevšedním autorském nasazení, přemýšlivost a poctivosti, o shodě obsahu práce s přihláškou k rigorózní zkoušce, o velmi slušném, jakkoliv samozřejmě nikoliv vyčerpávajícím záběru pramenů. V neposlední řadě je třeba uvést, že *Ondřej Perušič* píše hezkým jazykem, korektně cituje a do textu přejímá i grafy a tabulky.

Jelikož si autor zdárně vyzkoušel žánr psaní delší odborné práce, sám sebe motivoval k přihlášce do doktorského studijního programu. Zdá se mi tak, že tato rigorózní práce přinesla samá pozitiva.

V Praze dne 5. června 2024

prof. Jan Kysela